

Hvorfor er en risikovekt for boliglån på 35 prosent riktigere enn en risikovekt på 11 prosent, spør assisterende forskningssjef Kjersti Aas ved Norsk Regnesentral.

SKEPSIS: Jeg tror at hovedårsaken til skepsisen mot IRB-metoden er at man har «vent seg til» risikovektene fra Basel I, skriver artikkelforfatteren.

ILLUSTRASJONSFOTO: GARD SETSAAS

Hvem sier at Basel I hadde sannheten?

Den gjeldende internasjonale standarden for bankregulering, Basel II, skal sørge for at banker har nok kapital til å møte uventede tap. Regelverket er basert på at man beregner risikovekter for alle bankers utlån, der risikovekten skal si noe om hvor farlig lånet er for banken. I det forrige regelverket, Basel I, var risikovektene faste, standardiserte størrelser, som kun avhang av hva slags type lån man så på (for eksempel om det var et boliglån eller et foretakslån). I Basel II kan bankene velge mellom to metoder; standardmetoden og IRB-metoden.

Standardmetoden er veldig lik metoden man benyttet i Basel I. I IRB-metoden har en imidlertid basert seg på en statistisk modell når en skal beregne disse vektene. Input til denne modellen er i prinsippet kun to størrelser for hvert lån; den såkalte misligholdssannsynligheten,

som er sannsynligheten for at låntageren går konkurs, og tapsgraden, som angir hvor mye av lånet banken taper hvis konkursen er et faktum. Ved boliglån har for eksempel banken vanligvis sikkerhet i selve boligen, slik at den reelle tapsgraden vil være langt lavere enn 100 prosent. I tillegg til misligholdssannsynlighet og tapsgrader, inneholder den statistiske modellen også en korrelasjonsstruktur som tar høyde for at alle lån ikke går i mislighold samtidig.

I praksis har det vist seg at banker som går over til IRB-metoden har fått en markert nedgang i gjennomsnittlige risikovekter for samme type engasjementer, for eksempel for boliglån. Dette har skapt endel usikkerhet rundt IRB-metoden:

I hvor stor grad gjenspeiler disse forskjellene faktiske forskjeller i risiko? Er vurderingen av misligholdssannsynlighet og tapsgrad ulik for ulike banker?

Jeg er enig i at påliteligheten til IRB-metoden er avhengig av at man har gode estimater for misligholdssannsynligheter og tapsgrader. Jeg mener imidlertid at de som påstår at dette er en svakhet med metoden tar grunnleggende feil. Risikovektene i standardmetoden er en sammenblanding av mange ulike parametere. Det er derfor umulig å vurdere om de gir et riktig bilde av risikoen. De fleste som jobber i en bank burde derimot ha en forståelse av hva misligholdssannsynlighet og tapsgrad er.

En annen fordel med IRB-metoden er at det er langt enklere å stressteste bankens risikoberegninger enn hvis en legger standardmetoden

til grunn. Sist, men ikke minst, vil en kunne beregne et betydelig mer nøyaktig estimat for konsentrasjonsrisiko (som kreves i Pilar II av Basel II) enn det en kan med standardmetoden. Jeg vil faktisk gå så langt som å hevde at det i realiteten er helt umulig å fremskaffe et riktig estimat på konsentrasjonsrisiko når en benytter standardmetoden.

Jeg tror at hovedårsaken til skepsisen mot IRB-metoden er at man har «vent seg til» risikovektene fra Basel I. Man liker derfor ikke at risikovektene som beregnes med IRB-metoden er så forskjellig fra disse. Vektene som beregnes med standardmetoden skiller seg ikke i vesentlig grad fra dem man tidligere har sett, og blir derfor lettere godtatt. Men hvem sier at det var Basel I som hadde sannheten? Hvorfor er en risikovekt for boliglån på 35 prosent riktigere enn en risikovekt på 11 prosent? Det første

Kjersti Aas.

FOTO: NORSK REGNESENTRAL

tallet, som man får med standardmetoden, finnes det såvidt jeg har skjönt ingen begrunnelse for, mens det siste tallet kan forklares gjennom forhåpentligvis gjennomtenkte valg av misligholdssannsynlighet og tapsgrad. Det kan selvsagt finnes banker som underestimerer disse to størrelsene for noen eller alle lån, men da er det dette man bør ta tak i og ikke selve metodikken som benyttes til å beregne risikovektene.

Kjersti Aas, assisterende forskningssjef og professor II ved Norsk Regnesentral.

Send innlegg til debatt@finansavisen.no eller se finansavisen.no. Maksimalt 600 ord.